

Forfatter: Ploug, Carl

Titel: Fru Kerjean

Citation: Ploug, Carl: "Fru Kerjean", i Ploug, Carl: *Samlede Digte*, 1876, s. 493. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-plough01-shoot-workid102343.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Digte

Fru Kerjean*).

1.

Hist i Bretagnes Hertugdøm,
Som Tiden strøjfed udenom,
Naar den med sine tunge Fjed
Et mosdækt Minde tramped ned,
Naar den med ubarmhjertig Haand
Rev sønder et ærværdigt Baand,
Naar den et luftigt Pindehus
Slog op paa Kæmpeværkers Grus; -
I dette Land, hvor Liv og Sprog
Endnu har tusendaarig Duft;
Hvor Sagnet hvisker i hver Krog,
Og der er Sang i Hav og Luft;
Hvor arvet Sæd og Fædres Tro
Med barnlig Kløgt og Enfold tryg
Endnu i Bondens Hjerter gro,
Som paa hans Mark den hvide Byg; -

*
- 494

Der viser man en brusten Mur;
Op til den støttes Hyrdens Skur.
Portalens vide, aabne Gang
Har unge Egetræ'r gjort trang;
Den sorte, gabende Kamin
Til Dagligstue Uglen tog,
Og for det nøgne Vindve drog
Den vilde Humle sit Gardin.
Men paa Ruinens Plads engang
Der stod et Slot, som hed Kerjean.

2.

Der sad en Herre, djerv og brav,
Hvis aabnc Træk hans Skudsmaal gav.
Han havde arvet af sin Slægt,
At væрге Land og Ære kjækt;
Men var de Begge fri' og frelst',
Saa bygged han i Hjemmet helst,
Og dyrked sine Fædres Jord,
Og red sin gode Ganger træet
I Hjortens eller Rævens Spor,
Og øved Herre-Pligt og Ret,
Var sine Undergivne huld,
Hjalp dem med Raad og tidt med Guld.
Men den, der gav hans Hjem Behag,
Der klared for ham Livets Dag
495 Og lyste for ham i dets Nat,
Hans bedste Lyst, hans største Skat -

Det var hans Hustru, faur og fin,
Saa hed og sød som ædel Vin,
Saa ren og frisk som Morgendug,
Saa duftende som Rosens Blad,
Saa frydefuld som Lærkens Kvad,
Saa hjertensgod, som ung og smuk.
Hun elsked ham, hun gav sin Tro;
Men, som hun ejed Vid for To,
Saa havde hendes Hjerte Rum
For mer end een Slags Kjærlighed,
Og hendes Ømheds rige Sum
Slog til for alle dem, der led.
Slotsporten aabnede hun vidt:
Derind tren mødig Vandrer frit,
Og hilsendes med milde Ord,
Og bænkedes ved dækket Bord.
Hvis træt ej blot, men syg han kom,
Saa fandt han Seng og Lægedom.
Var fattig han, men rask og stærk,
Hans Arme satte hun i Værk
Med Leen paa den grønne Mo,
Med Plejlen i den fulde Lo.
Og hun ej ventede paa den Nød,
Der gjerne sig til Skue bød,
Men søgte ogsaa den, der sky
496 De Lykkeliges Blik vil fly.
Til Hytterne hun vandred om,
Og bragte Trøst, saa vidt hun kom.
Den unge Kvinde, som hun saa'
Med tomme Hænder ledig staa,
Til Stalden sendtes hen paa Stand,
At malke fuld den hvide Spand.
Men hvor hun fandt et gammelt Skrog
I Armens mørke, kolde Krog,
Did sendte hun af Hør et Bundt,
Og snart sig Tenen snurrede rundt,
Og Ilden tændtes op igjen,
Og Gryden kogte over den.
I Væv blev sat det spundne Garn,
Og Lærredet til nøgent Barn,
Til ussel Krøbling, pjaltet Brud
Med begge Hænder deltes ud.
Men er brugt op den glatte Hør,
Ej Fattigfolk dog sulte tør;
Da lige lystig Rokken gaar
I Hytterne med stride Blaar,
Og Slottets Frue samler ind
For Spindeløn og kristent Sind
En Skat af Blaargarn, ru og skævet.
Hør, hvordan ogsaa den blev vævet!

497

3.

Kong Ludvig til sit Hof har kaldt
Bretagnes ædle Ridderskare.
Paa Landets Slotte overalt
Man flux er færdig til at fare.
De bedste Heste sadles op,

Og snart der færdes Trop paa Trop
Af blonde Qvinder, raske Mænd
Ad Veien til Versailles hen.
Kun Hr. Olivier Kerjean
Ei kommen er endnu afsted,
Thi Fru Françéza vil ej med.
"O, lad mig blive her!" - hun bad -
"Her er jeg fri, her er jeg glad.
"Hvem skal, naar Begge bort vi drage,
"Paa vore Pligter Vare tage?
"Hvor skal de Fattige faa Brød?
"Skal Sot og Jammer, Last og Død
"Da hilse os velkomne hjem
"Og Nag forbittre vore Dage?
"Nej, lad mig blive mellem dem!
"Rejs Du med Gud! Kom snart tilbage!"
Da stod han ikke mer imod,
Men kjendte hendes Villie god,
Og rusted ene sig til Fart,
Og hentede ind de Andre snart.

498

4.

Ved Ludvigs ridderlige Hof
Vandt Hr. Olivier Kerjean
Ved Sindets Snit og Hjertets Stof,
Mer end ved Byrds og Rigdoms Rang,
En hædret Plads blandt Ligemænd
Og mangelen brav og ærlig Ven.
Men Vennerne ham spurgte tidt,
Hvorfor hans Dame ei kom hid
Til Aands og Skjønheds Væddestrid;
Og da det sande Svar han gav,
At Fru Françéza havde frit
For Hoffets Lyst valgt Hjemmets Krav,
Saa mumlede En, det kom vel af,
At hun var Aand og Skjønhed kvit.
Men Alle af bretagnisk Blod
Som Een da raabte: "Tvertimod!
"Thi hendes Skjønhed og Forstand
"Er blevet Ordsprog i vort Land." -
"Ha, ha!" - saa lød de Andres Svar -
"Nu er os Tingen ganske klar,
"Hvi Hr. Olivier sin Skat
"Har under Laas og Lukke sat;
"Thi hun en Anden mere værd
"Sin Gunst jo kunde finde her.
499 Da Hr. Olivier blev vred
Og vidned for det hele Lag,
At han var sikker paa sin Sag
Og paa sin Hustrus Kjærlighed.
"Vor Herre stoled ogsaa vist
"Paa Eva, vor Fru Oldemor,
"Men skuffedes ved Slangens List.
"I maa da ei fortryde paa,
"At En og Anden af os tror,
"Det Eder ligedan kan gaa.
"Se, Hr. Aiguillon staar der

"En halv Odysseus, halv Achil
"I Cyprias Belejringshær,
"Og lige skabt og oplagt til
"At spille Slange mod Enhver.
"Send ham tilbage til Jert Slot!
"Og hvis han taber sit Parti,
"Men det gaar Eder Frue godt,
"Skal ei alene alle vi,
"Men hele Frankrig Vidne bære
"Om hendes Troskab, Dyd og Ære."
Da Hr. Kerjean sin Læbe bed
Og havde heller sagt Besked
Med Sværdets blanke, hvasse Tunge;
Men hvis han slog paa Prøven Vrag,
Hun havde forud tabt sin Sag,
Da vilde Løgn og Klaffer sjunge.
500 Thi gav han nølende sit Ord,
Og Fristeren til Slottet fo'r.

5.

Hr. Aiguillon er paa Kerjean
Har Fruen set, med hende talt,
Og sander, Rygtet har ei malt
Med falske Farver denne Gang.
Des mere flammer kun hans Blod,
Des mere ægges kun hans Mod.
Han spilder ei med Suk sin Tid,
Men ødsler med sin Skjemt, sin Vid,
Sin Finhed og sin Smigrekunst;
Dog, længe er det Alt omsonst.
I Brevet, som han overgav,
Har Hr. Kerjean sin "Ven" ham kaldt;
Det Navn hun husker fremfor Alt,
Og trolig lyder hun dets Krav.
Hun jager med sin ædle Gjæst
Igennem Skovene tilhest;
Hun morer ham med Spil og Sang;
Hun sidder Vinteraftnen lang
Og lytter til, mens han fortæller
Italiens ypperste Noveller.
501 Han nærmes hende mer og mer;
Hans Øje alt om Elskov be'r.
I Spøg forlanger han og faa'r
En Sløife, sat paa hendes Haar.
Saa raner han med Finger let
En Naal, hun bar i sit Korset.
Til sidst af hendes Haand han sled
En Ring - da blev hun næsten vred,
Men burde jo tilgive den,
Som hendes Husbond kaldte Ven.
Nu, mener han, er Maalet nært,
Og hvad tilbage staar ej svært.
Nu vover han en dristig Bøn,
Om hun vil møde ham i Løn;
Men Svaret er et fyndigt Nej.
Han bøjer altsaa af sin Vej;
Men da en føje Tid er gaa't,
Saa tror han atter Maalet naa't,
Og vover samme Bøn igjen.

Hun svarer rolig! - "Ja, min Ven!
"Men siig mig, hvor vi mødes skal?
"Det gaaer ej an i denne Sal,
"Hvor Tyendet gaar ud og ind,
"Og i mit Sovekammer vil
"Min Pige lægge Øret til.
"I Haven var der bedre Ro,
"Men kold og mørk er Natten jo.
502 "Dog, Noget rinder mig i Sind.
"I Pulterkamret tæt herved,
"Der har ikkun min Væv sit Sted
"Og mine Fattigkoners Spind,
"Der mærkes Stevnemødet ej.
"Hvis I vil sidde indelukt
"I det, til hvert et Lys er slukt
"Paa Slottet - vel, saa kommer jeg."

6.

Nu er han sikker paa sin Sejr.
Midt i sin skønne Fjendes Lejr
Han alt med sine Ønsker stod,
Og Sejrens Løn sig smage lod.
Hun havde jo Geværet strakt
Og anerkjendt hans Overmagt,
Og udleverede sig selv
Endnu i denne samme Kveld.
Og mens de Ventetimer krøb
Som Snegle, snelt hans Tanker løb.
Hvi skulde han ej Tiden bruge,
Og melde sit afgjorte Held
Til dem, af hvem han var udsendt?
Der gik jo Tid, gik mindst en Uge,
Før hans Bedrift blev dem bekjendt.
503 Som tænkt, saa gjort. Han skrev et Brev,
Hvori hans Sejr berettet blev
I zirlig Stil med klassisk Sving,
Bilag med Sløjfe, Naal og Bing,
Og sendte flux med dette Bud
Sin Tjener til Versailles ud.
Saa gjorde han sit Toilet.
Sit Haar han lod i Krøller slaa,
Trak hvide Silkestrømper paa
Og Sko med Spænder af Demant;
Trak i sin røde Fløjels Dragt,
Med Guldgaloner rigt belagt,
Besat med brabantisk Kniplingskant.
Han Galakaarden om sig bandt,
Og satte paa sin Fjerbaret,
Og iled saa med lette Fjed
Til Selskabssalen atter ned,
Hvor Fruen sad med Smil paa Kind
Og hurtig lukkede ham ind
I Kammeret til Væv og Spind. -
Der stod han da i al sin Pragt
Og glatted stadig paa sin Dragt,
Imens han lytted som en Hund
Den lange, lange Aftenstund,
Til Slottets store Port var lukket
Og hvert et Lys forinden slukt.

504 Saa hørte han en Dør, der gik.
Endnu han kastede et Blik
I Mørket nedad sin Person
Og satte sig i Position.
Han lytted atter, - sagte Fjed
Ned gennem Korridoren gled.
Der var ei længer Tvivl derom,
Hans Lykkes Time slog. - Hun kom.

7.

Hans Tjener drog imidlertid
Ad Vejen mod Versailles frem.
Og naa'de langt om længe did,
Og bragte Brev og Bud til dem,
Der bort hans Herre havde sendt.
Dets Indhold næste Øieblik
Var hele Hoffets Kreds bekjendt,
Og Hr. Kerjean sin Skændsel fik
Berettet med et ynksomt Smil,
Der saared mer end hvasscst Pil.
Han stod, som ramt af Himlens Lyn.
Bort fra hans Kind al Farve veg,
Mens Blodet op fra Brystet steg
Og stemmede hans Aandedræt.
En Taage trak sig for hans Syn;
I Haand han knuged sin Baret;
505 Til Gulvet gro'de fast hans Fod,
Som den hans Tanke stille stod,
Og Krampe rystede hans Krop.
Saa stod han - men kun eet Minut.
Da var hans Smertes Trolddom brudt,
Da hented dybt han Aanden op,
Og Lyn der fra hans Øje skød,
Og frygtelig hans Stemme lød,
Da han begjærede sin Hest,
Og sprængte bort i Slud og Blæst.
Han red, han vidste selv ej hvor,
Kun frem og altid frem mod Vest.
Han spurgte ej om Vej, om Spør,
Men lod sin gode Hest derom,
Blot frem og altid frem han kom.
Han red ved Dag, han red ved Nat,
Men saa' ej Morgenrøden gry,
Ej Aftensolen synke mat,
Ej Nattens Stjerne, Dagens Sky.
Han mærked ikke Stormens Tag,
Ej Regnens Fald, ej Haglens Slag;
Men frem og altid frem han red,
Og standsede kun da, naar træet
Hans raske Ganger sank i Knæ.
Saa søgte han en Hyttes Læ,
Og hen til den en Skofte smed,
Og saa afsted, naar den var mæt.
506 Saadan i Dage sex han red;
Mod Kveld den syvende nu led.
Da følte paa sin hede Kind
Han Klap af Havets friske Vind;
Da hørte han den dybe Klang
Af Bølgerne, der brød sig mod

Bretagnes stejle Klippefod,
Og saa' sig om for første Gang,
Og saa', at han var nær sit Hjem;
Thi over Skoven titted frem
De høje Gavle af Kerjean.
Da holdt han stille og steg af,
Og fri sin sprængte Ganger gav,
Som stønnende sig fremad slæbte.
Da fra hans Bryst et Suk der brød:
"Tilgiv mig, Gud! Min Hest jeg dræbte,
"Som var mig tro indtil sin Død,
"Alt for en Viv, som er det ej."
Saa tog han gennem Skoven Vej
Derop, og naa'de Porten snart,
Og banked, saa det havde Art.

8.

Igjennem Slottets hvalte Gang
Porthamrens dumpe Stemme klang.
Françéza i sit Kammer sad,
507 Og hørte den og raabte glad:
"Min Gud, nu banker Hr. Kerjean!" -
Flux nedad Trapperne hun fløj,
At kaste sig udi hans Favn.
Da hørte hun med Stemme høj
Og barsk ham nævne hendes Navn.
End mer bevinged hun sit Skridt,
Og aabned sine Arme vidt.
Men mørk og kold og stiv han staar,
Og griber hendes Hænder haardt,
Og drager hende ilsomt bort
Ind i det ensomme Kapel,
Som var ej langt derfra, og selv
De tunge Dørre i han slaar.
Hans bittre Harm, han Smertes Glød,
Som længe holdtes stænget inde,
Nu frem i høje Flammer brød;
Og mens han knuged hendes Haand,
Udraabte han: "Du slette Kvinde!
"Siig mig, hvor er Aiguillon?" -
"For Himlens Skyld!" - hun stammed bleg -
"Vær ikke vred, jeg har gjort Alt,
"At hindre det, som forefaldt." -
"Men ikke kunnet det?" - han skreg. -
"Nej men det er hans egen Fejl.
"Han blev forelsket strax og løb
"Fremad for fler og flere Sejl." -
508 "Og Du gav mer og mere Kjøb?" -
"Det var dog ikke store Ting.
"Et Baand, en Naal af Guld fik han." -
"Og saa en Ring?" - fnøs hendes Mand. -
"Ak ja, jeg tror, han tog en Ring.
"Men dermed han ej nøjes vilde;
"Saa maatte jeg ham lukke ind
"I Pulterkamret til mit Spind
"Mod Løfte om at komme silde" -
"Du kom?" - "Til Dørens Laage hen
"Jeg gik og sagde til din Ven" -
"Hvad talte Du med ham? Siig frem!" -

"At han kom ikke ud igjen,
"Før Hr. Kerjean var kommen hjem."
Da gjorde Hr. Kerjean et Spring:
"Har Aiguillon Du lukket inde?" -
"Ja, indtil han er færdig med
"At væve hvert et Blaargarnsfed,
"Som han i Kammeret kan finde.
"Først gjorde han sig vred og vild,
"Men Sult har gjort ham blid og spag,
"Og hurtig lærte han sig til
"At væve Tepper godt og smukt,
"Som Ingen før har kjendt og brugt.
"Hør blot, hvor flittig Væven gaar!"
Forbauset lytter Hr. Kerjean,
Som op til Døren lænet staar,
509 Og ganske rigtig: Vævens Slag
Gjenlyde i den stille Gang.
Endnu han tvivler dog, endnu
Er han ej rigtig glad i Hu.
Da føres han ved hendes Arm
Til Pulterkamret hen og ser
Den fine, strunke Kavalier,
Sejrvinderen fra Hoffets Fester,
I Fløjl og Guld og Knipling klædt,
Med Kaarde og med Fjerbaret,
Beskæftiget som Vævermester.
Da brast hans sidste Tvivl og Harm,
Han drog sin Hustru til sin Barm,
Og fyldte med sin Latters Klang
Det lykkelige Slot, Kerjean.

9.

Den fangne Fugl blev sluppen ud
Mod Løfte om, at Brev og Bud,
Som altfor tidlig sendtes bort,
Og ramte uret Mand saa haardt,
Skal vorde udi Eet og Alt
Højtidelig tilbagekaldt;
At Frankrigs Ridderskab skal kjende,
Hvor skammelig han kom tilkort,
510 Hvor dybt han har fornærmet hende;
At strax tilbage han sit Rov
Af Sløjfe, Naal og Ring skal sende.
Men Fru Françéza gi'r ham Lov
At gjemme hine Minder smaa
Om hendes Sejr og hans Forlis;
De være skal en Ærespris
Før Tepperne, han hitted paa.
Saa rejste Hr. Aiguillon
Bort til Versailles og Paris.
Hans Blaargarnstepper fandt et Hjem
I Hytterne omkring Leon,*)
Hvor hendes Haand uddelte dem.
Der væves de den Dag idag,
Der varme de endnu hver Nat
Rødkindet Pusling, Gubbe svag
Og haardfør Mand, af Møje mat.
Der mindes, hvordan de blev til.
Der prises over hendes Grav

Den Dyst, hun, lige skøn og snild,
Gik ud med Sejr og Ære af.
Der lever end i Sagn og Sang
Den gode Frue paa Kerjean.

*
– 511